

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 10/2020
15.10.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца „Андама“ ДОО, из Димитровграда, чији је пуномоћник Марина Мишић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије-Министарства финансија, Управе царине Републике Србије, Царинарница Димитровград, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради накнаде штете, вредност предмета спора 106.133.398,66 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3849/18 од 11.09.2019. године, у седници већа одржаној дана 15.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3849/18 од 11.09.2019. године у ставу I изреке.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Нишу П 693/17 од 30.03.2018. године у ставу I изреке обавезана је тужена Република Србија-Министарство финансија, Управа царина Републике Србије, Царинарница Димитровград, ул. Балканска бр. 103, да тужиоцу на име материјалне штете исплати износ од 12.495.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 30.03.2018. године па до коначне исплате. Ставом II изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио обавезивање тужене на исплату износа законске затезне камате на износ материјалне штете од 12.495.000,00 динара почев од 16.04.2015. године па до 29.03.2018. године, а у ставу III изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му накнади штете на име изгубљене добити у износу од 93.638.398,66 динара са законском затезном каматом почев од 16.04.2015. године па до коначне исплате. Ставом IV изреке обавезана је тужена да тужиоцу исплати трошкове парничног поступка у износу од 840.150,00 динара, у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3849/18 од 11.09.2019. године означена првостепена пресуда је потврђена у ставу III изреке, док је иста укинута у ставовима I, II и IV изреке.

Против другостепене пресуде у потврђујем делу тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11..18/20) Врховни касациони суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нису основани ревизијски наводи тужиоца којима се указује да је другостепена одлука донета уз погрешну оцену изведених доказа у списима, односно да је таква одлука донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, а у вези са чланом 8. Закона о парничном поступку. Напротив побијана одлука заснована је на чињеничном стању које је утврђено оценом доказа извршеном од стране првостепеног суда који је и проводио доказни поступак. Због наведеног битна повреда на коју се указује није могла бити учињена у поступку пред другостепеним судом. Поред тога, оваквим ревизијским наводима суштински се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања на којем су засноване нижестепене одлуке, а у ком погледу погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање не представља дозвољени ревизијски разлог у смислу члана 407. став 2. Закона о парничном поступку. Нису од утицаја ревизијски наводи о томе да је другостепена одлука неразумљива, нејасна и противречна, јер се њима суштински указује да је таква одлука захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Таква битна повреда не представља дозвољени ревизијски разлог предвиђен у члану 407. Закона о парничном поступку, због чега наводи ревидента у том делу нису од утицаја у ревизијском поступку.

Предмет тужбеног захтева на који се односи део другостепене пресуде који се побија ревизијом је потраживање тужиоца према туженом на име накнаде штете у виду изгубљене добити од 93.638.398,66 динара са припадајућом законском затезном каматом.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац, са регистрованом делатношћу експлоатације грађевинског и украсног камена, кречњака, гипса и креде, купио је површински коп Корито, село Било, у општини Димитровград, у намери да врши експлоатацију андезита, као техничког грађевинског камена, у лежишту корита код Димитровграда, који се користи као камени агрегат за потребе пројеката путева, па тако и коридора 10, аутопут Е8, Ниш (Просек- Димитровград, граница са Бугарском). У циљу експлоатације андезита, тужилац је по основу уговора о купопродаји од 12.04.2011. године од фирме АА увезао машине (гарнитура-комплет) и то: машине за сортирање, просејавање, сепарацију, прање, дробљење, млевење, мешање или гњечење земље, камена, руда или других чврстих минералних горива (машине за израду ливач) као и машине за дробљење и млевење ..., према спецификацији робе по фактури која је била издата од стране продавца за купца, овде тужиоца, на износ од 1.740.000,00 ЕУР. У току 2011. године предметна машина- систем ... сукцесивно, у деловима, увезена је у Србију и била је стављена у поступак царинског надзора, при чему је у даљем току царинског поступка иста била складиштена на каменолому у селу Било, Општина Димитровград. Тужилац је у циљу обављања делатности експлоатације андезита

прибавио решење Министарства природних ресурса рударства и просторног планирања Републике Србије, Сектора за геологију и рударство бр. 310-2-00946/2011-14 од 07.10.2013. године, којим му је одобрена експлоатација андезита као техничко-грађевинског камена у лежишту Корито код Димитровграда. У складу са наведеним решењем тужилац је прибавио и одобрење истог Министарства за извођење рударских радова и то Решењем Министарства, Сектора за рударство и геологију бр. 310-02-00814/2012-14 од 02.12.2013. године којим је одобрено тужиоцу, извођење рударских радова по главном рударском пројекту експлоатације андезита. По захтеву од 27.01.2014. године тужилац је добио одговарајућу дозволу за употребу објекта површинске експлоатације андезита по решењу Министарства за извођење рударских радова и то Решењем Министарства, Сектора за рударство и геологију бр. 310-02-00072/2014-03 од 24.07.2014. године, али тужилац у спорном периоду није имао употребну дозволу за машински склоп-система Употребу дозволу за означени машински склоп тужилац није добио због неодговарајуће пројектне документације. Правноснажним решењем Министарства финансија, Управа царина, Царинарница Димитровград 04 УП/1-212/13 од 02.12.2013. године у ст. 1. изреке поништена је декларација ЈЦИ УВ5-105 од 10.07.2011. године, а ова одлука је по тужби овде тужиоца постала коначна у управном спору доношењем одбијајуће пресуде Управног суда - Одељење у Нишу П/4.У.5155/14 од 26.11.2015. године. Поред тога, машина - систем ... била је привремено задржана до завршетка прекршајног поступка по потврди Министарства финансија - Управе царина, царинарница Димитровград 02 бр. Д-3210/1/13 од 26.11.2013. године, због вођења прекршајног поступка из чл. 293. ст. 1. Царинског закона, а против овде тужиоца и трећег лица. Правноснажном пресудом Прекршајног суда у Пироту 3. Пр 3280/14 од 25.12.2014. године, окривљени, овде тужилац и треће лице ослобођени су кривице, јер није доказано да су учинили прекршај који им се ставља на терет. Истом пресудом одлучено је да се привремено задржана машина врати тужиоцу, а након правноснажности пресуде.

На темељу тако утврђених чињеница нижестепени судови налазе да је тужилац у наведеном прекршајном поступку из 2014. године ослобођени кривице да је учинио прекршај због повреде Царинског закона, те да је тужилац тек од 12.03.2014. године могао да располаже увезеном робом и да остварује приходе, али једино под условом да је прибавио сва потребна одобрења за рад за рударски објекат у целини, а у који спада и предметно постројење за припрему техничког камена, а што је изостало у наведеном временском периоду. Сходно наведеном, нижестепени судови су мишљења да тужилац није могао да располаже постројењем „...“ пре плаћања царине и ПДВ-а, односно да није доказао да је од 02.12.2013. године испуњавао све услове за обављање своје делатности експлоатације андезита на површинском копу Корито код Димитровграда. Налазе да тужилац није доказао директну узрочно-последичну везу између штете на име изгубљене добити и поступања државног органа, овде туженог, због чега сматрају да је без основа захтев тужиоца за наплату износа од 93.638.398,66 динара са припадајућом каматом.

Према оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су закључили да у границама утврђеног чињеничног стања не постоји основ утуженог потраживања тужиоца према туженом на име измакле добити.

Ревизијом тужиоца оспорава се изнето становиште нижестепених судови. По наводима ревидента погрешно је побијаном одлуком оцењено да не постоји узрочност

између поступања туженог и утужене штете, јер је привременим одузимањем машине – ... у царинском поступку тужилац био онемогућен да прибави одговарајућу дозволу за извођење рударских радова. Указује да погрешан закључак нижестепених судова да је тек исплатом последње рате царинске обавезе могао да несметано користи увезену машину, као и да је привременим одузимањем исте онемогућен да започне обављање делатности за коју је намењена, односно да започне поступак прибављања одговарајуће дозволе за њену употребу.

Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе тужиоца.

У односу на врсту и правну природу спорног потраживања накнаде штете у виду измакле добити, према члану 155. и члану 189. став 2. ЗОО произилази да измакла корист представља вид материјалне штете, те да се обим накнаде мора заснивати на објективним показатељима, јер се умањење имовине оштећеног огледа у томе што је штетниковом радњом спречен да стекне имовинску корист. То упућује на закључак да је потребно утврдити постојање извесности у погледу настанка измакле добити, обзиром да исту може чини само очекивано увећање имовине, а које је изостало. У таквој ситуацији није меродавно оно што сам оштећени очекује да ће представљати насталу измаклу добит и самим тим одређивати висину настале штете, већ конкретне и извесне околности које воде стицања добити, а те околности се нису оствариле из разлога што су спречене штетниковом радњом.

Утужена штета у виду измакле добити је опредељена у вези са поступањем органа туженог у прекршајном поступку вођеним поводом царинења машине – ... по увозној документацији тужиоца. Поводом тог прекршајног поступка означена машина је тужиоцу била привремено одузета у периоду од 26.11.2013. године до 15.04.2015. године, а потом је тужилац био ослобођен прекршајне одговорности по правноснажној пресуди Прекршајног суда у Пироту Пр 3280/14 од 25.12.2014. године због недостатка доказа. Начин на који је спорна измакла добити опредељена састоји се у обрачуна добити коју би тужилац остварио да је обављао послове експлоатације андезита са пуним годишњим капацитетом предвиђеним Решењем Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања Републике Србије бр. 310-2-00946/2011-14 од 07.10.2013. године и претпоставком да је такву целокупну производњу пласирао на тржишту.

Према овако одређеним околностима којима се одређује штета обухваћена тужбом изостаје постојање непосредне узрочности у поступању органа туженог приликом привременог одузимања предметне машине тужиоца у прекршајном поступку. Претпоставка постојања ове узрочности састоји се, најпре, у томе да је тужилац претходно обезбедио све потребне дозволе како би отпочео поступак експлоатације андезита, као техничког грађевинског камена. Како би уопште могао да отпочне са поступком експлоатације тужилац је био у обавези да исходује одлуку надлежног органа за одобрење употребе и коришћења објеката површинске експлоатације у целини, па и предметне машине. На прибављање таквог одобрења привремено одузимање машине које је уследило поступањем органа туженог није утицало. Напротив, тужилац је управо у том периоду поднео захтев за добијање претходно наведене дозволе и делимично у том успео у складу са решењем Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања Републике Србије бр. 310-2-00072/2014-03 од 24.07.2014. године, али не и за употребу машине из разлога што је било потребе допунити пројектну документацију. Следи да тужилац

није прибавио одговарајућу дозволу управо својим пропуштањем и то недостављањем одговарајуће пројектне документације.

Имајући у виду наведено, нису основани наводи тужиоца о томе да је привременим одузимањем машине – ... у царинском поступку онемогућен да прибави одговарајућу дозволу за извођење рударских радова. Привремено одузимање машине само по себи није адекватан узрок за настанак штете опредељене због немогућности обављања делатности којој је намењена у ситуацији када тужилац уопште није ни имао дозволу за обављање такве делатности. Према утврђеном чињеничном стању не произлази да је за такву дозволу било неопходно да тужилац има фактички посед на спорној машини. Ово из разлога што је сам тужилац у периоду када такав посед није имао поднео захтев надлежном органу за добијање дозволе за употребу, а исту није добио услед некомплетне пројектне документације, како је то већ претходно наведено. Одштетни захтев се, насупрот ревизијским наводима, заснива на претпоставци о томе да је тужилац заиста имао све дозволе за обављање делатности експлоатације грађевинског камена према условима из решења Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања Републике Србије бр. 310-2-00946/2011-14 од 07.10.2013. године, иако то није био случај. При томе, побијана одлука се не заснива на закључку да је тек измиривањем царинског дуга тужилац могао да несметано користи увезену машину, па се у том делу ревизијски наводи испостављају ирелевантним.

Начин на који је била опредељен захтев за штету по основу измакле добити заснива се на претпоставкама ревидента о најповољнијем исходу у ситуацији да је могао да употребљава машину која му је била привремено одузета током трајања прекршајног поступка. Измакла добит је тиме, поред обавезног постојања свих дозвола за обављање делатности, била условљена и околностима које извесно потврђују да би тужилац извршио ископ камена у максимално дозвољеним количинама. Поводом оваквог исхода тужилац није указао на постојање објективних околности за закључак да би баш целокупну годишњу експлоатацију могао да даље пласира на тржиште и оствари добит по том основу. То су разлози због којих се спорни обрачун тужиоца не може квалификовати као измакла добит која је изостала према редовном току ствари, због чега се у ревизији неосновано указује и на погрешну примену члана 189. Закона о облигационим односима. Измакла добит се не може заснивати на субјективним претпоставкама оштећеног, овде ревидента, о томе шта штета може представљати и како ће бити извршен обрачун њене висине.

За постојање одговорности за штету неопходно је постојање и противправности у поступању које представља штетну радњу. Привремено одузимање машине у прекршајном поступку поводом евентуалних неправилности у њеном царинењу представља овлашћење прекршајног суда у смислу члана 298. Царинског закона. Одлука у прекршајном поступку се доноси након што је спроведен законом прописани поступак у коме се утврђују све чињенице релевантне за мериторно окончање тог поступка. Мера задржавања робе која је предмет царинског прекршаја је мера која се, по природи ствари, изриче пре окончања тог поступка, односно пре утврђивања свих битних чињеница, само на основу постојања сумње да је приликом уласка робе у царинско подручје учињен одређени царински прекршај. На основу сумње о постојању царинског прекршаја у вези са неправилностима у поступку царинења и измирења царинског дуга из члана 293 ст. 1. тач. 1. Царинског закона, врши се процена околности у вези постојања прекршајне одговорности и сагласно томе мера обавезно изриче, према члану 298. ст. 6. Царинског закона. Зато задржавање машине тужиоца није било

коначно, већ привремено, до окончања прекршајног поступка који се против њега водио, а у вези са постојањем царинског прекршаја. Следи да у поступању органа туженог – прекршајног суда код привременог задржавања машине тужиоца није било елемената противправности из разлога што је по започињању прекршајног поступка постојала обавеза тог органа за изрицање мере задржавања предмета царинења.

Имајући у виду све претходно наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа, судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић